

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEęI (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (18.04.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (78.546) Dünya (2.074.529) **Ölüm***: Türkiye (1.769) Dünya (139.378)

DSÖ Risk Deęerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

*17 Nisan 2020'de açıklanan verilerdir.

Günün HASUDER Önerisi

“COVID- 19 salgınında aile planlaması hizmetlerine ulaşım kritik önemdedir”

COVID-19 salgını sırasında da aile planlaması, cinsel sağlık, üreme sağlığı bilgi ve hizmetlerine erişim kritik önemdedir. Sağlık hizmetleri salgını önlemek ve COVID-19 hastalarını tedavi etmek için yoğun bir çaba harcarken; cinsel sağlık, üreme sağlığı ve aile planlaması hizmetleri göz ardı edilmemelidir. Bu hizmeti sunan kurumların devamlılığı sağlanmalıdır. Ayrıca topluma bu hizmetlerin olağan koşullardaki gibi devam ettiği bilgisi verilmelidir.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-88 (WHO Situation Report-88)

- Son 24 saat içinde hiçbir yeni ülke/bölge COVID-19 vakası bildirmedir.
- Tüm dünyada bildirilen vaka sayısı 2 milyonu aştı.
- DSÖ, Ramazan ayında sosyal ve dini uygulamalar ve toplantılar için halk sağlığı rehberi yayımladı. Rehber ayrıca COVID-19 salgını devam ederken zihinsel ve fiziksel sağlığı güçlendirmek için öneriler sunmaktadır. [Burada](#)
- DSÖ, COVID-19 durumunda halk sağlığı ve sosyal önlemlerin düzenlenmesine ilişkin hususlar konusunda rehber yayımladı. Bu belge, ülkelerdeki büyük çapta halk sağlığı ve sosyal önlemler alan ulusal yetkililer ve karar vericiler için hazırlanmıştır. Vakaların yeniden canlanması riskini yönetirken halk sağlığını ve sosyal önlemleri düzenlemek için rehberlik sunmaktadır. [Burada](#)
- Çin makamları DSÖ'ye, Çin'de vakaların azalması ve sağlık sistemi üzerindeki baskının azalması nedeniyle, Wuhan'ın Hubei Eyaleti'ndeki COVID-19 verilerinin kapsamlı bir incelemesini gerçekleştirmek için 2020 Mart ayı sonunda çok sektörlü bir ekip kurulduğunu bildirdi. Çeşitli kaynaklardan gelen bilgiler tekrar incelendi, yinelenen vakalar kaldırıldı ve kaçırılan vakalar eklendi. Bu incelemenin ardından, Wuhan'daki toplam vaka sayısı 325 ve toplam ölüm sayısı 1290 arttı.
- 11 Nisan 2020 itibariyle 167 ülke, bölge ve yöre uluslararası trafiğe önemli ölçüde müdahale eden ek sağlık önlemleri uygulamıştır. [Kaynak](#) ('Subject in Focus' başlığında)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

- DSÖ Genel Direktörü, COVID-19 medya brifingi açılış konuşmasında (17.04.2020):
 - DSÖ'nün, iyileşme süresi boyunca ve hastaneden taburcu olduktan sonra hastalara bakım önerilerini de içerecek şekilde rehberimizi güncelliyor olduğunu,
 - Geçen hafta, Afrika'da rapor edilen vaka sayısında %51, rapor edilen ölüm sayısında %60 artış olduğunu,
 - Şu an test kitlerini elde etme konusunda zorluk yaşandığını, gerçek sayıların rapor edilenden daha yüksek olmasının muhtemel olduğunu,
 - Afrika Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri'nin, önümüzdeki haftadan başlayarak, kıtada 1 milyondan fazla COVID-19 testinin yapılacağını duyurduğunu belirtti. [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

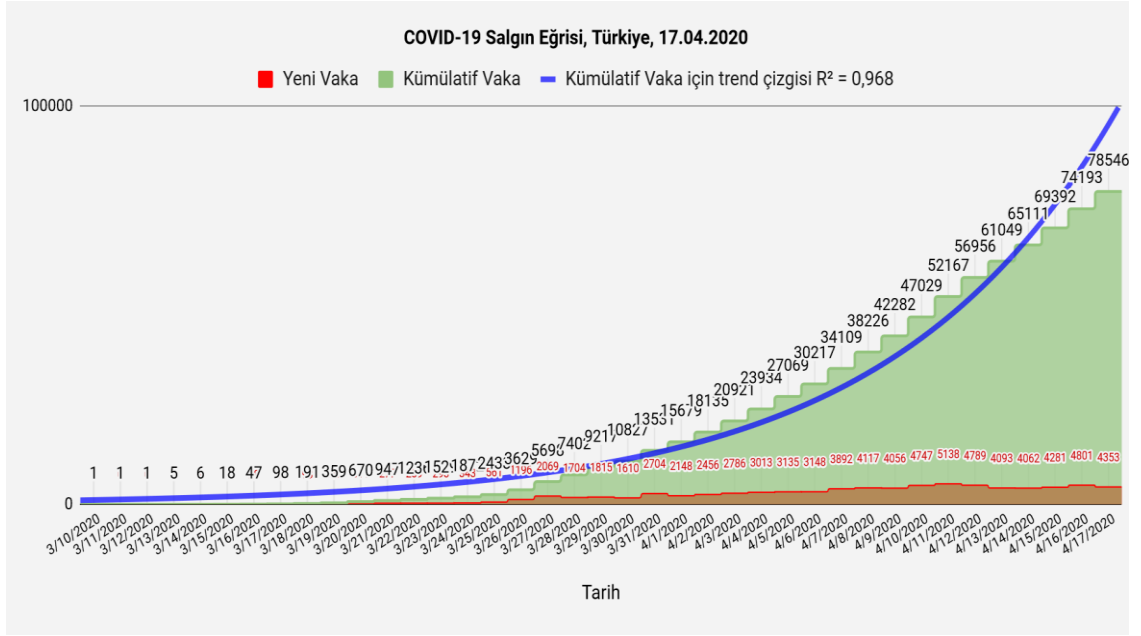
- “Çocuk Sağlığı Hizmet Sunucularına Yönelik COVID-19 Önerileri” güncellendi (16.04.2020). Önerilerde sağlık kurumunda sadece sınırlı sayıda sağlam çocuk izlemi yapılabilecek ise, sağlık hizmeti sunucularının mümkün olduğunca;
 - Yenidoğan bakımına,
 - Bebek ve (24 aylıktan itibaren) küçük çocukların aşılmasına öncelik vermeleri konusunda teşvik edilmesi vurgulanmaktadır. [Kaynak](#)
- “COVID-19 Salgınında Açık Kalan Çocuk Bakım Tesisleri için Rehber”i güncellendi (16.04.2020). Rehber:
 - Ateşi veya diğer hastalık belirtileri olan çocukların tesis girişlerinde taranması,
 - Kişisel koruyucu donanımların yetersiz olduğu durumlar (sosyal mesafe, bölme/bariyer, kişisel koruyucu donanım) eklendi. [Kaynak](#)
- “COVID-19 Salgınına Yönelik Stresle Başa Çıkma Yöntemleri” yayımlandı (16.04.2020). Salgınların stresli durumlar olduğu ve bu durumlara verilen tepkilerin kişiler arasında farklılıklar gösterebileceği belirtilen metinde,
 - Ebeveynler,
 - Yüksek risk altındaki bireyler,
 - Karantinadan çıkma durumları ve
 - Salgına yanıt geliştirenler için öneriler yer almaktadır. [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
17/04/2020	40.270	10,81	4.353	78.546	126	1.769	2,25

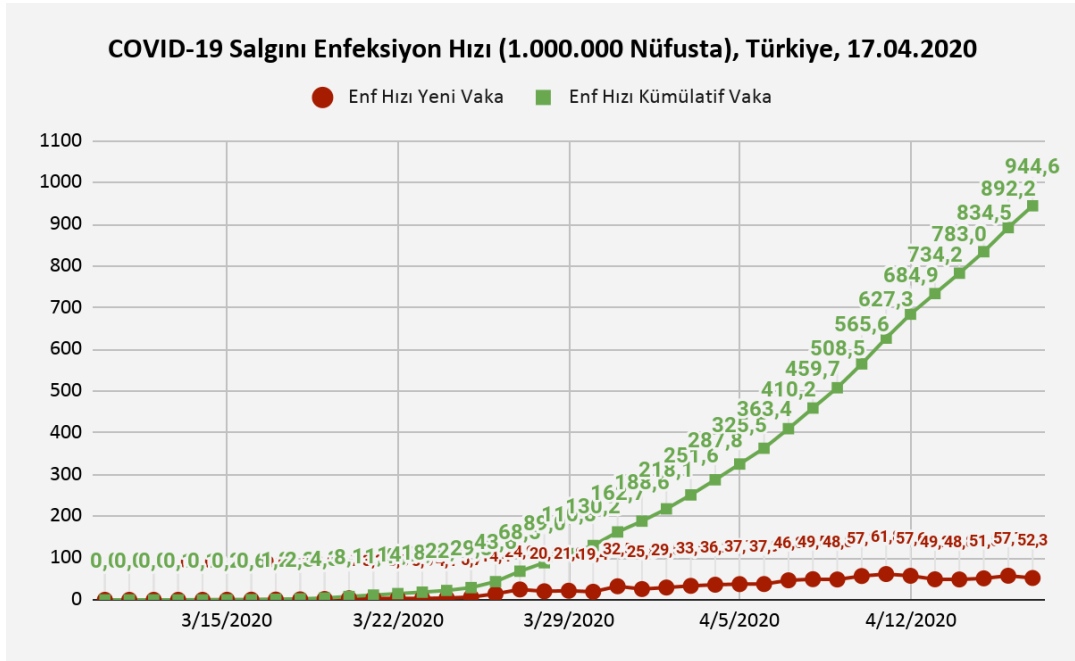
Pozitiflik % = $\frac{\text{Günlük Yeni Vaka Sayısı}}{\text{Günlük Test Sayısı}} \times 100$

Vaka-Fatalite Oranı % = $\frac{\text{Kümülatif Ölüm Sayısı}}{\text{Kümülatif Vaka Sayısı}} \times 100$ [Kaynak](#)

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (17.04.2020)

*Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (17.04.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000
Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

**Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusudur. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.*

Resmi Gazete

- 17 Nisan 2020 tarihli ve 31102 sayılı Resmi Gazete'de **“Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”** yayımlandı. [Kaynak](#)

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca, Koronavirüs Bilim Kurulu Toplantısı'nın ardından yaptığı açıklamalarda (17.04.2020);
 - Türkiye'nin bulaşıcı hastalık mücadelesinde geçmiş tecrübelerinin göz ardı edilemeyeceğini,
 - Bunun gerçekleşmesinde güçlü bir sağlık sisteminin, entegre yaygın birinci basamak sağlık örgütlenmesinin ve gelişmiş bir sağlık bilgi sisteminin rolü olduğunu,
 - Saha ekipleri tarafından yapılan tüm işlemlerin Bakanlığın bilgi sistemleriyle elektronik olarak takip edildiğini, temaslılara ulaşma oranlarının ve sürelerinin yakından izlendiğini,
 - Tespit edilen toplam temaslı sayısının 330 bin 967 olduğunu, bunların %97,5'ine ulaşıldığını, filyasyon yapılan temaslı sayısının 322 bin 754 olduğunu, vaka başına temaslı sayısının 4,5; vaka başına filyasyon sayısının ise 4,4 olduğunu,
 - 65 yaşın üzerinde, komorbid hastalığı olup hastaneye kendisi başvuranlarda YBÜ ihtiyacı %11 iken, filyasyonla saptanıp erken dönemde tedavisine başlanan hastalarda bu oranın %4 olduğunu; entübasyon ihtiyacının ise %5,71'den %4,43'e düştüğünü,
 - 65 yaş üzeri bireylere yönelik sokağa çıkma yasağı öncesinde vakaların %35'ini 65 yaş üzeri bireyler oluştururken şu an bu oranın %18 olduğunu,
 - Hastanelerin çok yoğun olduğunun düşünülüp belirtilerin göz ardı edilmemesi ve vakit geçirmeden başvurulması gerektiğini; YBÜ'de olan hastaların şikâyeti olduğu hâlde geç başvurmuş kişiler olduğunu,
 - Vaka kodlaması ve şeffaf bildirim açısından DSÖ ile herhangi bir sorunun olmadığını, hatta takdir edildiğimizi,
 - Bir yandan filyasyon ile yaygın tarama programları, diğer yandan gittikçe artan test sayıları sonucunda, vaka sayısının artmaya devam ettiğini ancak bu artış hızının düşmekte olduğunu,
 - Ölüm artış hızının durağan bir döneme girdiğini; yatak, YBÜ, ventilatör doluluk oranının stabilize olduğunu,
 - Önümüzdeki günlerde plato oluşturmasının şaşırtıcı olmayacağını,
 - 1 hafta-10 gün içinde pik; 2 haftalık bir plato dönemi; sonrasında 2-3 hafta içinde düşüş beklendiğini,
 - Ancak bu durumun asla rahatlatıcı olmaması gerektiğini, tedbirin elden bırakılmayarak ikinci bir dalgaya izin verilmemesi gerektiğini belirtti. [Kaynak](#)
- **“COVID-19 Salgını Sırasında Uyulması Gereken Dental İşlemler Prosedürü”** yayımlandı (16.04.2020). [Kaynak](#)
- Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Tedarik Planlama Stok ve Lojistik Yönetimi Dairesi Başkanlığı tarafından;

- “**Tıbbi Maske İç İmkanlar ile Üretim Kılavuzu**” yayımlandı (17.04.2020). [Kaynak](#)
- 17 Nisan 2020 tarihli ve 80981279 sayılı **COVID-19 Pandemi Emniyet Stoku** Hk. yazıda;
 - Sağlık tesislerinde özellikle yoğun bakım ve servislerde kullanımı artan ilaç ve tıbbi sarf malzeme ihtiyaçları ile ilgili alınması gereken tedbirler açıklandı. [Kaynak](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Bakanlık tarafından;
 - Sosyal medyada son 31 günde COVID-19 ile ilgili asılsız ve provokatif paylaşım yapan 5603 sosyal medya hesabı incelendi, 765 şüpheli şahıs tespit edildi, 303 şahıs yakalandı (16.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından;
 - “**Akaryakıt ve LPG İstasyonlarında Yeni Tip Koronavirüsle Etkin Mücadele Kapsamında Dikkat Edilecek Hususların Yer Aldığı Doküman ve Kontrol Listesi**” yayımlandı (17.04.2020). [Kaynak](#)
 - Verdikleri hizmetlerin devam etmesi nedeniyle iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve işyeri hemşirelerinin 16 Nisan 2020 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan Sokağa Çıkma Yasağı Genelgesinin istisnaları kapsamında yer aldığı hatırlatıldı (17.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Dışişleri Bakanlığı

- Sn. Bakanın katıldığı “**COVID-19’la Mücadele Uluslararası Koordinasyon Grubu**”nun 5. telekonferans görüşmesinde (17.04.2020);
 - COVID-19 sonrası dönemde küresel ekonominin iyileştirilmesi için atılabilecek adımlar değerlendirildi. [Kaynak](#)

T.C. Milli Savunma Bakanlığı

- Sağlık Bakanlığı ve Kızılay’ın hazırladığı, COVID-19 ile mücadelede kullanılacak olan sağlık malzemeleri, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait uçakla Somali’nin Başkenti Mogadişu’ya ulaştırıldı (17.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

- 18-19 Nisan’da sokağa çıkma yasağı kapsamı dışında kalan görevli ve vatandaşların ulaşım hizmeti için İstanbul’da Marmaray, Ankara’da Başkentray seferlerinin yarım saat aralıklarla yapılacağı duyuruldu (17.04.2020). [Kaynak](#) **T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı**
- Sn. Bakan;
 - “**#EvdeKalHareketsizKalma Platformu**” kapsamında evde kalınan bu süreçte “*farklı branşlardan onlarca sporcunun adeta Türkiye’nin egzersiz antrenörü olacağını, bunun dışında sporcularımızın gündelik hayatlarını, başarı hikayelerini de platformdaki canlı yayınlarla tüm Türkiye ile paylaşacaklarını*” ifade etti (17.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Ticaret Bakanlığı

- Bakan Pekcan, sosyal medya hesabından yaptığı video paylaşımında;
 - COVID-19 pandemisiyle mücadele çerçevesinde ticari hayatın aksamadan devamı için iç, dış ticaret, gümrükler ve tüketicilerin korunmasına yönelik alınan/alınmaya devam edilecek olan tedbirleri açıkladı (17.04.2020). [Kaynak](#)

- Sn. Bakanın Makina, Otomotiv, Elektrik, Elektronik, Savunma, İklimlendirme, Gemi, Yat Sektörleri İhracatçı Birlik Başkanları ile video konferans yoluyla gerçekleştirdiği toplantıda;
 - COVID-19 pandemisinin sektörler üzerinde etkileri, sektörlerin görüş ve önerileri ele alındı (17.04.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği (EKMUD)

- Ege Üniversitesi Psikiyatri Anabilim Dalından Sn. Uzm. Dr. Özlem KUMAN TUNÇEL'in hazırladığı “**Salgından Sonra Psikiyatrik Belirtiler Yaşamak Doğal mı?**” isimli video paylaşıldı (17.04.2020). [Video](#)

HASUDER'den Haberler

- Prof. Dr. Dilek Aslan Günün Konusu'nda “Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Açısından Rutin Aşılama Hizmetleri” başlığını ele almıştır. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

Şiddetli Akut Solunum Yetmezliği Sendromu için Farklı Salgın Eğrileri, Kontrol Önlemlerinin Benzer Etkilerini Ortaya Çıkıyor

2004 yılında yayımlanan bu çalışmada, yazarlar gözlenen bir salgın eğrisinden efektif üreme sayılarının (R) zamansal modelini çıkararak, olasılık temelli bir tahmin prosedürü geliştirmişler. 2003 yılında Hong Kong, Vietnam, Singapur ve Kanada'da meydana gelen SARS salgınlarına ilişkin mevcut verilere bu tahmin prosedürünü uygulayarak efektif üreme sayıları (R) için kesin tahminler elde etmişler. Çalışma efektif üreme sayılarının (R), etkilenen çeşitli bölgelerdeki salgınların, belirgin şekilde benzer hastalık bulaşma potansiyelleri ve kontrol önlemlerinin benzer etkililik seviyeleri ile karakterize olduğunu ortaya koymuş. Kontrol önlemlerinin hızlı uygulanmasının, hem daha fazla zayıflama önlemek hem de sıkı enfeksiyon kontrol önlemlerinin uygulandığı sürenin kısaltılması bakımından, salgın hastalıkların etkisini sınırlamak için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir sonucuna ulaşmışlar.

Wallinga, J. et al. Different Epidemic Curves for Severe Acute Respiratory Syndrome Reveal Similar Impacts of Control Measures. Am J Epidemiol 2004; 160 (6): 509–516. doi: 10.1093/aje/kwh255

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Duygu Kavuncuoğlu, Uzm. Dr. Musa Şahin, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver ve Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler tarafından hazırlanmıştır.*